

PARTER

Klagande

Se bilaga 1

Ombud för klagandena 1–19, 21–71, 73–82 i bilaga 1:

Jonas Christensen
Ekolagen Miljöjuridik AB
Östra Ågatan 53, 5tr
753 22 Uppsala

Motpart

1. Uppsala kommun
753 75 Uppsala

2. Besqab Projektutveckling AB, 556347-6927

Ombud: Daniela Sundqvist
Box 5
182 11 Danderyd

ÖVERKLAGAT BESLUT

Uppsala kommuns beslut den 19 december 2018 i ärende nr PLA 2012-020122, se bilaga 2

SAKEN

Detaljplan för Södra Kalkstenen del av Norby 31:74

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar överklagandena från Blodstenens hyresgästförening, Uppsala Pensionärers Samarbetsråd och Täljstenens plangrupp, liksom överklagandena från de klagande som anges i bilaga 3.
2. Mark- och miljödomstolen upphäver plan- och byggnämnden i Uppsala kommuns beslut den 19 december 2018 i ärende nr PLA 2012-020122 att anta detaljplanen för kvarteret Södra kalkstenen, del av Norby 31:74 inom Eriksberg i Uppsala kommun

BAKGRUND

Plan- och byggnämnden i Uppsala kommun beslutade den 19 december 2018, med delegation från kommunfullmäktige i Uppsala kommun, att anta detaljplanen för kvarteret Södra kalkstenen, del av Norby 31:74 inom Eriksberg. I beslutet angavs att ett genomförande av detaljplanen inte medföra betydande miljöpåverkan.

Av antagandebeslutet framgår bland annat att detaljplanen syftar till att möjliggöra tre punkthus i maximalt åtta våningar samt ett lamellhus i maximalt fem våningar med uppskattningsvis ca 110 lägenheter. Hänsyn ska enligt beslutet tas till den befintliga naturmiljön och det innebär att utpekade träd och berghällar ska bevaras. I byggnaden mot Norbyvägen möjliggörs lokaler i bottenvåningen och i punkthusen får enstaka centrumverksamhet finnas i bottenvåningarna. Den förslagna detaljplanen överensstämmer enligt beslutet med intentionerna i översiktsplanen. Det aktuella området förutsätts ha en hög koncentration av bostäder och en kontinuitet av stadslivskvaliteter med återkommande inslag av lokaler, verksamheter och vardagsservice. Av antagandebeslutet framgår vidare att detaljplanen har varit utställd för samråd under våren 2012 och att granskning har skett i tre omgångar.

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) beslutade den 18 januari 2019 att inte pröva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Kommunens beslut att anta detaljplanen har överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN

De klaganden som företräds av Jonas Christensen (Sandra Hellstrand m.fl.) har yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas.

Föreningen Våra Uppsala (Vårda Uppsala) har yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas.

Täljstenens plangrupp har, som det får förstås, yrkat att beslutet att anta detaljplanen ska upphävas.

Uppsala kommun (kommunen), har vidhållit sitt beslut att anta detaljplanen och motsatt sig att det överklagade beslutet ändras eller upphävs.

Besqab Projektutveckling AB (Besqab) har yrkat att samtliga överklaganden ska avslås och att mark- och miljödomstolen ska fastställa kommunens beslut att anta detaljplanen.

UTVECKLING AV TALAN AVSEENDE KLAGORÄTT

Bland **de klaganden som företräds av Jonas Christensen** har Inger Hallqvist Lindvall, Shefali Molander, Uppsala Fältbiologer, Sara Fälting, Birgitta Markne, Birgitte Bång, Michael Andersson, Anders Lindvall, Nils af Geijerstam, Annika Nolin, Margareta Westerstrand, Sofia Näslund, Michel Rowinski, Maria Svenaeus, Sarolta Winkler, Kjell Lundgren, Jenni Pekkanen, Måna Lundberg, Eva af Geijerstam, Else-Marie Andersson, Göran Blomberg, Maria Sjögren, Tuuli Lundbäck-Larva, Anna Blomqvist, Morten Norholm, Malin Pennlöv, Helén Palm, Michael Freeman, Charlotte Björnström, Joanna Kjällgren, Jennifer Ast, Eva Jonsson, Anders Lindholm, Magdalena Hydman, Eva Odeheim, Jan Jutila, Marja Eriksson, Daniel Lundin, Monika Lundin, Johannes Holmberg, Annika Strondl, Christian Strondl, Bengt Owe Bergström, Marie Holm, Johan Pettersson, Emma Dufbäck, Martin Olsson, Eva Adler, Kamran Eghtedari, Henrik Wretling, Sara Suleman, Kristina Ochaya, Anna Källgren, Eric Källgren, AnnSofie Morén, Josefine Husell, Solomon Wollel, Jonas Holmberg Skäremo, Eva Sandelin, Luvia Herrera, Andreas Zeitler, Linda Hickson, Mario Sousa, Blodstenens hyresgästförening, Uppsala Pensionärers Samarbetsråd, Martin Westerberg, Adam Söderberg och Joseph D. Scott förelagts av domstolen att klargöra varför de ska anses ha rätt att klaga på beslutet att anta detaljplanen. De har till stöd för härför inkommit med tre kartutskriftar som visar var i förhållande till planområdet de bor. För Uppsala fältbiologer har även information om firmateckning, årsmötesprotokoll och stadgar samt intyg med antalet medlemmar i föreningen inlämnats.

Av inkommet yttrande framgår vidare att Inger Hallqvist Lindvall, Birgitta Markne, Anders Lindvall, Nils af Geijerstam, Maria Svenaeus, Sarolta Winkler, Kjell Lundgren, Eva af Geijerstam, Maria Sjögren, Morten Norholm, Malin Pennlöv,

Helén Palm, Michael Freeman, Eva Jonsson, Anders Lindholm, Magdalena Hydman, Marja Eriksson, Daniel Lundin, Johannes Holmberg, Annika Strondl, Christian Strondl, Bengt Owe Bergström, Henrik Wretling, Ann-Sofie Morén, Andreas Zeitler, Linda Hickson, Mario Sousa, Martin Westerberg, Adam Söderberg och Joseph D. Scott tillstår att de bor för långt bort från planområdet för de ska anses ha rätt att klaga.

Eric Knutson och Ulla Näslund-Knutson har anfört att de har rätt att klaga på beslutet att anta detaljplan och har till stöd härför huvudsakligen framfört att de är svenska medborgare, boende i Uppsala i anslutning till stadsskogen som tillsammans med Blodsstensskogen utgör naturreservat. Det är angeläget att de, som boende i direkt anslutning till stadsskogen, ges rätt att överklaga. De menar att all skogsavverkning inom staden ska förbjudas eftersom det medför olägenheter för klimatet. Att avverka skogsparti i ena stadsdelen påverkar de boende i andra delar.

Täljstenens plangrupp anser att de har rätt att klaga på beslutet att anta detaljplan och har till stöd härför huvudsakligen framfört att Täljstenens plangrupp är en arbetsgrupp som stöds av den lokala hyresgästföreningen. De representerar det bostadsområde som ligger i direkt angränsande till detaljplaneområdet. Endast Norbyvägen skiljer områdena från varandra. Täljstenens plangrupp har sedan ett antal år arbetat med att bevara kvarteret Täljstenen i ursprungligt skick samt bevara Eriksberg i dess nuvarande utformning. Täljstenens plangrupp anser att kriteriet ”gränsar direkt mot provningsfastigheten” är relevant. På deras sida om Norbyvägen finns även ett smalt skogsparti som de också anser är en del av den viktiga spridningskorridoren mellan Stadsskogen och Hågadalen. Vad avser kriteriet ”på annat sätt särskilt berörd” anförs en betydligt intensivare trafiksituation på Norbyvägen med allt vad det innebär av föroreningar, högre bullernivåer samt olycksrisker. Det naturliga vandringsstråket för människor och spridningskorridoren för djur från deras område och stadsskogen, ner mot Hågadalen, blir drastiskt förminskat. Den planerade bebyggelsen innebär förutom ett rent fysiskt hinder även ett incitament för att bygga liknande hus på täljstenssidan, vilket enligt planprogrammet är planerat. Dessa planer är Täljstenens plangrupp motståndare till.

UTVECKLING AV TALAN I SAK

Sandra Hellstrand m.fl. har utvecklat sin talan i sak enligt följande.

Beslutet borde ha fattats av kommunfullmäktige

Detaljplanen har beslutats av nämnden trots att det rör sig om en detaljplan av såväl större vikt som av principiell beskaffenhet och den borde därför ha beslutats av Kommunfullmäktige. Planen är av större vikt dels på grund av de höga naturvärden som finns i området samt en mångfald av ekosystemtjänster och dels på grund av dess höga sociala värden som är av stor betydelse för människors hälsa. Det är dessutom ett mycket kontroversiellt beslut som mött stort motstånd från befolkningen.

Detaljplanen har inte föregåtts av ett planprogram

Av planbeskrivningen i nu aktuell plan framgår att Uppsala kommun har vänt på ordningen och först tagit fram ett förslag till en detaljplan och först när man kommit mycket långt med den processen inleddes arbete med planprogrammet. I detta fall är det alltså planprogrammet som fått anpassas till detaljplanen. Detta strider både mot syftet i äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, och mot dess lydelse. Eftersom planbeslutet inte är grundat på ett planprogram och det inte föreligger någon miljökonsekvensbeskrivning varken i planärendet eller i programärendet, samt att planprogrammet inte har varit föremål för plansamråd eller granskning så har detaljplanen inte tillkommit i laga ordning.

Fråga om miljökonsekvensbeskrivning

Utgångspunkter för lämplighetsbedömningen

Stadsdelen Eriksberg, särskilt dess mest centrala delar, har redan en relativt hög befolkningstäthet och en låg andel gröna ytor, även exploateringstalet är i många kvarter i Eriksberg redan högt. Utan skogen minskar de gröna ytorna ytterligare. Den mark som genom detaljplanen ska tas i anspråk för bebyggelse är i dagsläget naturskog med högt naturvärde. Området har högt socialt värde för de närboende och även stor betydelse för folkhälsan i stadsdelen. I närliggande naturreservat finns liknande skogsmiljöer och Blodstensskogen utgör en del av förbindelsen mellan dessa skogar. Uppsala kommun har valt att inte undersöka naturvärdet närmare efter 2015 års naturvärdesinventering, trots att det finns utpekade luckor i underlaget.

Kommunen har valt att inte ta hänsyn till naturvärdesinventeringen, vilket är tydligt utifrån att båda de områden i Eriksberg som enligt 2015 års naturvärdesinventering har högt naturvärde planlades i sin helhet som lämplig mark för bebyggelse i planprogrammet.

Viktig spridningslänk

Området som berörs av detaljplanen har funktion som spridningslänk mellan två naturreservat, med särskild betydelse i habitatnätverket för äldre tall respektive groddjur. Efter exploateringen kommer spridningskorridorerna från stadsskogen att minskas kraftigt.

Ekosystemtjänster

Skogens läge innebär att den erbjuder många ekosystemtjänster kopplade till stadsdelens motståndskraft mot extremväder av olika slag.

Klimatanpassning

Skogsområdet har stor potential för klimatanpassning. Kommunen har i denna del inte beaktat sina egna riktlinjer för klimatanpassning enligt översiktsplanen.

Artskydd

Arter som förekommer i Blodstensskogen kan delas upp i kategorierna skyddade arter respektive signalarter. De skyddade arterna är i sin tur indelade i betydelsefulla och mindre betydelsefulla arter beroende på om Blodstensskogen har bedömts vara en viktig livsmiljö för dem eller inte. De skyddade arterna har ett direkt juridiskt skydd i artskyddsförordningen. Sammantaget menar Sandra Hellstrand m.fl. att förekomsten eller den eventuella förekomsten av dessa borde varit anledning nog att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning.

Betydelsefulla skyddade arter

Fladdermöss

Av de fladdermöss som påträffats i området bedöms fransfladdermus och mustaschfladdermus/tajgafladdermus vara de mest betydelsefulla. Det är förbjudet att avsiktligt störa fladdermöss särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra

fladdermössens fortplantningsområden eller viloplatser oavsett om det sker avsiktligt eller oavsiktligt.

Fransfladdermusen är rödlistad som sårbar. Den hittades inte i Blodstensskogen av Calluna vid deras inventering, men den hittades senare av Ecom. Mustaschfladdermus och tajgafladdermus är båda upptagna i bilaga 4 till EU:s art- och habitatdirektiv och EUROBATS-avtal, och skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Arterna är mindre vanliga, men inte rödlistade. De är knutna till skog och har hittats i Blodstensskogen.

Brunlångöra

Brunlångöra är upptagen i bilaga 4 till EU:s art- och habitatdirektiv och EU:s EUROBATS-avtal, och är skyddad enligt 4 § artskyddsförordningen. Arten är mindre vanlig, men inte rödlistad. Den är knuten till skog och har hittats i Blodstensskogen.

Vanlig groda

Vanlig groda har påträffats i Blodstensskogen. Arten är upptagen i bilaga 5 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddad enligt 6 § artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och ta bort eller skada rom eller yngel.

Vanlig padda

Vanlig padda är skyddad enligt 6 § artskyddsförordningen. Den har hittats i Blodstensskogen. Samma sak gäller för vanlig padda som för vanlig groda.

Duvhök

Duvhöken är rödlistad som nära hotad och skyddad enligt 4 § artskyddsförordningen. Fågeln är starkt knuten till skog och gynnas av att skogen är gammal. Gynnas även av ett mosaikartat landskap med både skog och öppen mark, vilket gör Eriksberg-Ekebydalen-Hågadalen till ett passande område.

Spillkråka

Spillkråkan är rödlistad som nära hotad, upptagen i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv, och skyddad enligt 4 § artskyddsförordningen. Blodstensskogen bedöms vara ett högkvalitativt område för spillkråka. Ett sannolikt bohål av spillkråka observerades av Calluna 2015, vilket betyder att Blodstensskogen sannolikt räknas som ”fortplantningsområde” enligt 4 § 4 punkten artskyddsförordningen.

Signalarter

Förekomsten eller den eventuella förekomsten av följande signalarter borde varit anledning nog att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning. De aktuella signalarterna är blodticka, blomkålssvamp, blåmossa, blåsippa, granbarkgnagare, grovticka, kantarellmussling, kragjordstjärna, myskbock, prakttagg, reliktböck, skogsduva, svartöra, talticka, tofsmes och vintertagg.

Det saknas en miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanen

Med hänsyn till den påverkan detaljplanen kommer få både för själva planområdet och för omgivande marken samt till planområdets stora betydelse som en sammanhållande grön länk mellan Hågadalen-Nåstens naturreservat å ena sidan och Stads-skogens naturreservat å andra sidan så måste planen anses medföra en betydande miljöpåverkan.

Områdets ekosystemtjänster torde vara påtagliga men de har inte undersökts systematiskt trots att kommunen har riktlinjer för detta kopplade till både översiktsplanen från år 2016 och till framtagande av detaljplaner. Den behovsbedömning som har gjorts i ärendet utfördes redan år 2011, dvs. sju år före det att detaljplaneringen beslutades. Man kom då fram till att någon konsekvensanalys inte behövde tas fram då ingreppet inte förmodades ha några betydande konsekvenser. Sandra Hellstrand m.fl. menar emellertid att det inte kan uteslutas att en så gammal behovsbedömning redan har förlorat i aktualitet, inte minst med hänsyn till hur naturen i området har hunnit utvecklas.

De effekter som kan inträffa till följd av detaljplanens genomförande, inte minst att en av de viktiga länkarna mellan det två naturreservaten kommer att försvagas, måste anses innebära en betydande miljöpåverkan. Med hänsyn till de omfattande

naturvärden som kommer att beröras av planen eller riskerar att beröras av planen är frånvaron av en miljökonsekvensbeskrivning en så allvarlig brist att detaljplanen på denna grund ska upphävas.

Det saknas en miljökonsekvensbeskrivning för planprogrammet

Sandra Hellstrand m.fl. menar att det planprogram som beslutades år 2017, men som egentligen borde ha föregått den aktuella detaljplaneläggningen, också skulle ha grundats på en miljökonsekvensbeskrivning. Även om mark- och miljödomstolen menar att kravet på planprogram har uppfyllts, trots att den inte inkluderades i plansamrådet eller utställningen av planen och inte heller kom att ligga till grund för detaljplanen, så menar Sandra Hellstrand m.fl. att planprogrammet inte kan läggas till grund för detaljplaneläggningen eftersom det saknades en miljökonsekvensbeskrivning där de kumulerade effekterna av alla kommande detaljplaner i området har analyserats

Vad borde ha varit föremål för en miljökonsekvensbeskrivning?

Sandra Hellstrand m.fl. kan konstatera att det är många tänkbara konsekvenser, både av den nu aktuella detaljplaneläggningen men också av de samlade detaljplanerna som planprogrammet medger, som borde varit föremål för en analys i en miljökonsekvensbeskrivning och som då även borde varit föremål för det samrådsförfarande som en MKB-process föreskriver.

I Naturvärdesinventeringen från år 2011 görs bedömningen "att tillgången på områden med gamla tallar i Uppsala förefaller vara god och möjligheterna till att områdena fungerar som en helhet verkar vara stora. Två faror finns dock i framtiden, det ena är att återväxten av grova tallar inte är så god och den andra är att naturtypen generellt minskar i staden som en följd av framtida exploateringar och förtätningar."

I Blodstensskogen pågår i nuläget en föryngring av tallbeståndet. I och med att Blodstensskogen i nuläget utgör en spridningskorridor mellan Stadsskogen och Hågadal-Nåsten för sällsynta arter kopplade till gamla tallar så borde den pågående föryngringen beaktas i större utsträckning. Det framhålls också angående

Kronparken att ”Vid ny bebyggelse bör man försöka bevara ett så stort sammanhängande tallområde, och så breda korridorer som möjligt, i stället för att sprida ut bebyggelsen. Att spara tallar inne bland bebyggelse är givetvis positivt men det är bättre att spara sammanhängande större tallområden och bygga förhållandevis tätt i de delar som bebyggs. Tallar nära bebyggelse kommer att utgöra riskträd som förr eller senare kommer tas ned. Möjligheten att låta träden åldras och bilda död ved är begränsad inne bland bebyggelse”. Detsamma bör gälla Eriksberg.

I detaljplanen visas ingen medvetenhet om den pågående föryngringen av tallar i skogen och de enda bestämmelser som rör bevarande av tallar går aktivt emot insatser för föryngring, i och med att endast träd som har en diameter på mer än 30 cm vid en meters höjd skyddas av bestämmelserna.

Sammantaget kommer detaljplanen innebära att många gamla tallar försvinner, tallföryngring motverkas och en stor del av de äldre tallar som blir kvar kommer att skuggas av bebyggelsen. Påverkan på tallnätverket, och följd effekter av att tallnätverket kommer att förstöras genom exploateringen kommer innebära en betydande miljöpåverkan och borde varit föremål för en beskrivning och analys i en miljökonsekvensbeskrivning. Eftersom en sådan saknas ska detaljplanen upphävas.

Blodstensskogen, som berörs av detaljplanen, är en viktig spridningskorridor för groddjur och möjligtvis även en hemvist för vissa groddjur. Med anledning av förekomsten av groddjur borde en miljökonsekvensbeskrivning ha upprättats. Avsaknaden av en sådan är skäl för att detaljplanen ska upphävas.

Av inventeringarna och länsstyrelsen yttrande framgår att det saknas en ordentlig analys av hur förutsättningarna för ett fortsatt fladdermusbestånd inom planområdet kan komma att påverkas, både av utbyggnaden av hela planprogramområdet men också av den nu aktuella planen. I vart fall när det gäller förekomsten av fladdermöss och av deras livsförutsättningar efter en exploatering av Blodstensskogen, menar Sandra Hellstrand m.fl. att dessa frågor skulle ha utretts och analyserats inom ramen för en formell miljökonsekvensbeskrivning.

Sandra Hellstrand m.fl. hänvisar till Mark- och miljööverdomstolens avgörande i sitt mål P 11166-16. I målet, som avsåg ett detaljplanerärende, ställdes frågan om den befintliga miljökonsekvensbeskrivningen innebar att tillräckligt beslutsunderlag fanns. I målet var kritiken att den befintliga miljökonsekvensbeskrivningen inte tillräckligt djupt hade analyserat förutsättningarna för fladdermöss.

I det nu aktuella målet finns ingen miljökonsekvensbeskrivning alls, och länsstyrelsen har i sitt yttrande efterlyst en analys av vad som på sikt kan bli följden för fladdermössen i ett större sammanhang, i hela programområdet, om samtliga detaljplaner genomförs. Någon sådan samlad analys beträffande riskerna för fladdermusbeståndet har inte genomförts. Med hänsyn till de omfattande naturvärden som kommer att beröras eller riskerar att beröras av de framtida detaljplaneläggningarna i programområdet, är frånvaron av en miljökonsekvensbeskrivning i planprogrammet en så allvarlig brist att planprogrammet inte kan anses uppfylla kraven på ett planprogram. Detaljplanen har därför inte tillkommit i laga ordning och ska på denna grund upphävas.

Brister i inventeringarna

Även om det har utförts inventeringar anser Sandra Hellstrand m.fl. att dessa i flera fall inte håller måtten, varför det måste vidtas kompletterade utredningar och inventeringar. Ingen inmätning av tallar och eftersökning av vedlevande insekter har skett. I naturvärdesinventeringen från år 2015 påpekas att det finns ett behov av fördjupade inventeringar när exploatering hotar områden där det finns spår av reliktböck och där exploateringen hotar gamla tallar: I inventeringen anges att "Calluna rekommenderar vid fortsatt detaljplanläggning att inmätning och ekologisk bedömning görs av gamla tallar. Även inmätning av hagar och vissa dungar/bryn med buskar behövs så att hänsyn kan tas till dessa s.k. värdeelement. Om det befäras att placering av hus kan påverka reliktböck bör en fördjupad artinventering av reliktböck göras, där arten ytterligare eftersöks och mer kunskap insamlas om huruvida en aktiv population finns i inventeringsområdet. Man bör också identifiera träd med stor potential att koloniseras av reliktböck. I samband med reliktböcksundersökning är det lämpligt att också göra riktade eftersök av andra vedlevande insekter". Detta har inte gjorts, trots att detaljplanen täcker ett

område där det finns hål efter reliktböck och många gamla och delvis solbelysta tallar.

Ingen häckfågelinventering har gjorts. Kungsfågel och spillkråka finns i Blodstensskogen och även för skogsduva finns flera observationer i skogen, där detaljplanen nu föreslår bebyggelse. Kommunen avfärdar behovet av särskild hänsyn genom att hävda att det inte finns några indikationer på häckningsplatser från de senaste åren, samtidigt har kommunen inte gjort något för att undersöka vilka fåglar som häckar i skogen i fråga eller i resten av Eriksberg. Observationer av spillkråka rapporteras också in varje år från olika delar av Eriksberg till Artportalen, däribland planområdet.

Det har också påpekats i yttranden under den tredje granskningen att det finns ett behov av att inventera skogarna under häckningstider, vilket kommunen inte hörsammat. Spillkråkan är starkt knuten till barrskog och barrblandskog, och gynnas av att det finns gott om gamla träd och död ved. Den hackar ut bohål i asp eller tall och är en stationär fågel som har stora revir. Blodstensskogen bedöms vara ett högkvalitativt område för spillkråka. Ett sannolikt bohål av spillkråka observerades av Calluna, vilket betyder att Blodstensskogen sannolikt räknas som "fortplantningsområde" enligt 4 § 4 punkten art skyddsförordningen. Området är enligt ett viktigt stråk för grodor.

Vissa aspekter av naturvärdet verkar också ha ökat under den tiden som detaljplanearbetet pågått, den första naturvärdesinventeringen fann inte särskilt mycket död ved, nästa naturvärdesinventering i samband med arbetet med Planprogrammet Eriksberg fann mer död ved och fladdermusinventeringen från år 2016 beskriver det som att "en hel del död ved finns". I och med att det var tre år sedan den sista naturvärdesinventeringen och två år sedan fladdermusinventeringen borde en ny naturvärdesinventering göras, givet att naturvärdet tycks utvecklas åt att bli högre och högre. Redan innan aktiva naturvårdsinsatser satts in håller området på att förverkliga allt mer den potential för ännu högre naturvärde som både naturvärdesinventeringen från år 2011 och fladdermusinventeringen från år 2016 beskriver. Det här borde föranleda dels en ny naturvärdesinventering och dels en annan behovsbedömning gällande miljökonsekvensbeskrivning.

Sannolikt har naturvärdet i Blodstensskogen ökat under de åren som gått sedan planprocessen inleddes, särskilt på grund ökad mängd död både från träd som fallit naturligt och från de aktiva naturvårdsinsatserna som pågår i skogen, där bland annat höga stubbar av asp och tall lämnats stående i solbelysta lägen och där träd som fällt lämnats i skogen. Sedan denna bedömning gjordes råder andra förutsättningar.

Blodstensskogen är i nuläget tillräckligt stor för att stora delar av skogen ska vara en lugn och tyst plats, endast delen närmast Norbyvägen störs av trafikljud. Skogen nyttjas flitigt också av barn och äldre. Stor potential för kulturella aktiviteter. Omtyckt social mötesplats. Detta är aspekter som, liksom klimatanpassning och biologisk mångfald ingår i en ekosystemtjänstanalys.

Långvarig exponering för buller orsakar förhöjt blodtryck, ökad muskelspänning, stress, trötthet och sömnsvärigheter mm. Det är därför viktigt att bullerutredningar baseras på aktuella bullermätningar och inte på trafikflödesmätningar. Båda de bullerutredningar som utförts tar sikte på bullersituationen inom planområdet och för de hus som avses uppföras, men i inget fall berör man frågan om hur befintliga bostäder kommer påverkas av att den täta skogen som för närvarande kan antas ha en bullerdämpande effekt på främst trafikbuller från Norbyvägen, tas bort. Detta gäller fastigheter belägna på Marmorvägen, omedelbart norr om Blodstensskogen, Blodstensvägen väster och söder om skogen, samt Silikatets förskola.

Sandra Hellstrand m.fl. menar att bullerutredningarna är gamla och de dessutom borde ha genomförts som faktiska långtidsmätningar av bullret och att de därför inte kan läggas till grund för planarbetet. Kommunen har inte heller kunnat visa att prövningen av markens lämplighet har skett med utgångspunkt i dess läge nära befintlig bebyggelse. Eftersom denna del av lämplighetsprövningen, dvs markens lämplighet i förhållande till sin omgivning saknas så ska planen upphävas.

Sammantaget måste alla de brister i kommunens inventeringar och utredningar inför beslutet om detaljplan, men också inför beslutet om planprogram, anses vara så allvarliga att det saknats förutsättningar för att på ett sakligt sett bedöma markens lämplighet för bebyggelse. Beslutet ska därför upphävas.

Ekosystemtjänstanalys i enlighet med kommunens riktlinjer har ej utförts

Någon ekosystemtjänstanalys har inte gjorts, varken för den nu överklagade detaljplanen eller för planprogrammet.

Dagvattenhantering och miljökvalitetsnormer

Kommunen är skyldig att i planhandlingarna visa hur dagvattenfrågan ska lösas, dvs. både med hänsyn till miljökvalitetsnormer och till risken för översvämning. Uppfylls inte dessa förutsättningar få planen inte antas. I sitt samrådsyttrande pekar länsstyrelsen på att det av den första dagvattenutredningen går att utläsa att befintligt dagvattennät redan för närvarande är utnyttjat till sin maxkapacitet, och att en förtätning av området kräver ytterligare fördröjande åtgärder för att ökade dagvattenmängder ska kunna tas omhand. Länsstyrelsen menar vidare att det är ett mycket bra förslag att lägga om ledningsnätet för dagvatten så att allt vatten från planområdet leds till dammarna i Ekebydalen och att inget dagvatten rinner direkt till Hågaån.

Sandra Hellstrand m.fl. kan konstatera att dagvattenutredningen för den aktuella detaljplanen är mycket summarisk. Efter det att behovet av beräkningar påtalats har en handskriven PM med skissartade beräkningar tagits fram, där exploatören inte ser några svårigheter och i övrigt hänvisar till senare beräkningar. Uppgifterna är från år 2011 och år 2016 anger en dagvattenutredning för hela stadsdelen att kapacitetstaket för ledningsnätet i stadsdelen är nått. Recipienten för övrigt dagvatten är Hågaån via ett dike i norra delen av stadsdelen invid gränsen mot Ekebydalen.

Mark- och miljööverdomstolen har i ett flertal avgöranden konstaterat att kommunen är skyldig att i de planhandlingarna redogöra för hur vatten- och avloppsfrågan ska lösas, exempelvis Mark- och miljööverdomstolens avgöranden i MÖD 2013:14 och MÖD 2013:20 och mål nr. P 8052-17, samt Boverkets vägledning om dagvatten i detaljplan.

Kommunen har uppgivit att dagvattensfrågan delvis ska lösas genom att ett område inom detaljplanen inte får hårsgröas. Så länge som det saknas tydliga utredningar

utgående från beräknad nederbördsmängd, återkomsttid av vissa kraftiga regn, markens genomsläpplighet eller vilken avledningsförmåga som finns i befintligt dagvattensystem så kan man inte veta hur mycket mark som måste undantas från att hårdgöras. Eftersom dagvattennätet enligt länsstyrelsen redan utnyttjats maximalt finns det med andra ord uppenbara risker för framtida översvämningar.

Sammantaget kan kommunen inte anses ha visat hur dagvattnet ska tas omhand. Det PM som WSP tagit fram kan inte heller anses uppfylla de krav som länsstyrelsen ställt i samrådsyttrande 2017. Markinfiltration skulle även vara ett sätt att rena dagvattnet från föroreningar, i syfte att klara miljökvalitetsnormerna i Hågaån. Sandra Hellstrand m.fl. menar således att planen ska upphävas eftersom kommunen inte har visat hur dagvattenfrågan kan lösas. Detta gäller såväl ur ett översvämningsperspektiv som ur perspektivet att kommunen ska kunna visa att miljökvalitetsnormerna inte kommer överskridas till följd av den nya detaljplanen.

Sandra Hellstrand m.fl. har kompletterat sitt överklagande och har då framfört bland annat följande.

Dagvatten

Vad avser dagvattenhanteringen så förekommer felaktigt information i planbeskrivningen. I planbeskrivningen för detaljplanen står det att dagvattnet från Södra Kalkstenen kommer att ledas i befintliga ledningar fram till ett dike i Ekebydalen. Diket i sin tur mynnar efter 150 meter i Hågaån. Recipienten uppnår vare sig miljökvalitetsnormer eller god ekologisk eller god kemisk status. Kommunen menar att detaljplanens genomförande inte kommer att förvärra läget när det gäller miljökvalitetsnormerna för ytvatten.

I enskild kommunikation till en av de klagande har dock planarkitekten vid Uppsala kommun, rättat påståendet i planbeskrivningen och säger ”jag skrev att dagvattnet går i ett dike sista biten innan utlopp i Hågaån men det är som du skriver en ledning, vilket Uppsala vatten bekräftar. Oavsett så leds i dagsläget Eriksbergs dagvatten till Hågaån via ledningsnätet, och sista biten via denna ledning.”

Innebörden av de nya uppgifterna är att den extra rening som dagvattnet skulle genomgå i det öppna diket, nu helt kan borträknas eftersom det inte föreligger något öppet dike. All transport av dagvatten ut till Hågaån sker i en sluten ledning. Eftersom detta inte är förutsättningar som legat till grund för bedömningen att avvattningen från planområdet inte kommer leda till att miljö kvalitetsnormen för vatten inte kommer att överskridas, så kan inte planen antas.

Avsaknad av miljökonsekvensbeskrivning och otillräckliga artinventering

Sandra Hellstrand m.fl. menar att de fynd av cinnoberbagge som gjorts ytterligare visar att kommunens konsekvensutredningar i planärendet är otillräckliga. Cinnoberbaggen är fridlyst i Sverige, och enligt 4 § artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt döda eller störa cinnoberbaggar i alla levnadsstadier. Det är också förbjudet att skada eller förstöra cinnoberbaggens fortplantningsområden.

Cinnoberbaggen har inte gynnsam bevarandestatus i Sverige, utan är rödlistad som starkt hotad. Globalt är arten rödlistad som sårbar och uppnår alltså inte heller gynnsam bevarandestatus sett till hela dess utbredningsområde, vilket borde göra dispens uteslutet. I Åtgärdsprogram för skalbaggar på gammal asp 2013–2017 konstateras att ”i rapporteringen om bevarandestatus enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet som genomfördes år 2007 bedömdes cinnoberbaggens bevarandestatus som dålig och under försämring.” Även lokalt i Uppland har arten försvunnit från flera tidigare lokaler. Cinnoberbagge har enligt art- och habitatdirektivet ett sådant unionsintresse att särskilda bevarandeområden behöver utses. Arten finns upptagen i bilaga 2 till art och habitatdirektivet och kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Arten finns upptagen i bilaga 4 till art- och habitatdirektivet.

Fynd av cinnoberbagge

I augusti 2019 gjordes fynd av den rödlistade och fridlysta skalbaggen cinnoberbagge i skogen som berörs av detaljplanen. Fynden gjordes på flera högstubbar av asp som i yttranden till kommunen påpekats vara lämpligt. Kommunen valde trots det att inte göra den eftersökning av vedlevande insekter som rekommenderats i 2015 års naturvärdesinventering.

Om cinnoberbaggen och dess krav på habitat

Cinnoberbaggen är starkt knuten till äldre naturskog eller rester av sådan med god kontinuitet av gammal asp och död aspväd, vilket kan kräva återkommande störningar, eftersom asp är ett successionsträd som försvinner ur skogsbeståndet om skogen åldras ostört. Artens spridningsförmåga anses vara kraftigt begränsad. Bevarandestatus bedömdes år 2007 som dålig och under försämring. I en vägledning till bedömning från Naturvårdsverket år 2011 bedömdes läget som fortsatt problematiskt och rekommendationen var att gängse åtgärder skulle vidtas så att ingen försämring för arten sker, inklusive att dess intressen respekteras i fysisk planering. I ett åtgärdsprogram för skalbaggar på äldre asp, lyfter Naturvårdsverket fram, att cinnoberbagge även är en god signalart för naturskog med god kontinuitet av asp. Samtliga kända lokaler för arterna har även andra höga naturvärden. Där föreslås inventering för att öka kännedomen om arternas utbredning och status liksom kunskap om cinnoberbaggens förmåga till spridning. Bevarandearbetet föreslås inriktas på värdetrakter med flera lokaler. För kända lokaler föreslås att särskilda åtgärdsplaner tas fram. I många fall kommer det att krävas ytterligare områdesskydd.

Cinnoberbaggen är ansvarsart och landskapsinsekt för Uppsala län

I Uppsala län finns landets flesta och största lokaler för cinnoberbagge. Den är ansvarsart för länet, dvs. länet har ett särskilt ansvar att bevara och ge förutsättningar för spridning så att cinnoberbagge ska kunna uppnå en god bevarandestatus. För närvarande är den framtida populationsutvecklingen oviss och kritisk för cinnoberbaggen som minskat under lång tid och även försvunnit från flera lokaler inom utbredningsområdet. Enligt Naturvårdsverkets program 2013–2017 måste möjligheterna att skydda rika aspsuccessioner genom reservatsbildning, i synnerhet i Uppland, genom naturvårdsavtal eller frivilligt skydd tas tillvara.

Uppsala län har inte levt upp till Naturvårdsverkets mål trots att länet har cinnoberbaggen som ansvarsart. I det aktuella fallet gäller detta hela stadsdelen Eriksberg, som har rester av asprig naturskog med aspar olika ålder, från mycket gamla träd till yngre träd. Det är sannolikt att Eriksbergs nuvarande stadsplanering gynnar aspar och därmed cinnoberbaggen. De insprängda, stadsintegrerade skogarna innebär att det finns många skogsbryn där asp trivs. I och med

planprogrammet hotas nu flertalet av dessa skogar. Flera av skogar som planlagts för bebyggelse har inslag av påtagligt gamla aspar inklusive skogen som berörs av detta överklagande och Hammarparken. Uppsala kommun har valt att inte göra någon eftersökning av vedlevande insekter i samband med planprogrammet eller detaljplanerna, trots att yttranden påtalat att det finns lämpliga habitat för cinnoberbagge i området.

Fynd av cinnoberbagge har gjorts i flera andra områden i södra staden där exploatering är pågående eller planerad såsom Rosendal, Ulleråker och Gottsunda. I planprocessen för Rosendal begränsades inventeringen av insekter i just de områden som var planlagda för bebyggelse. Angående Ulleråkersområdet har länsstyrelsen skrivit att "Cinnoberbaggen är fridlyst och klassad som starkt hotad enligt rödlistan och är en ansvarsart för länet. Den finns bland annat inom Natura 2000-området i Bäcklösa, i Kronparkens nordöstra del samt i Hågadalen-Nåsten. Cinnoberbaggen finns främst på asp men även tall, vilket gör att tallarnas värde i området ökar. En analys bör tas fram över hur ekologiskt funktionella spridningsvägar ska utformas inom Ulleråker samt ge konkreta riktlinjer för kommande planering för parker och grönområden. Länsstyrelsen menar att en samlad bedömning bör göras för påverkan på Natura 2000-områden som helhet inom södra staden Hågadalen-Nåsten så att spridningsvägar och livsmiljöer säkras på långsikt och i tillräcklig omfattning." Någon sådan analys har inte genomförts och kommunen fortsätter att planlägga exploatering i områden som är lämpliga habitat eller spridningsvägar för cinnoberbaggen.

Eriksberg har tidigare ansetts kunna ha betydelse i habitatnätverket för arter knutna till äldre asp. Framför allt har sydöstra Eriksberg ansett kunna utgöra ett område dit cinnoberbaggen skulle kunna sprida sig. I habitatnätverksanalysen märks detta på att delar av Eriksberg, inklusive planområdet markerats i spridningsanalysen.

I yttrandet från Sandra Hellstrand m.fl. finns även flera kartor bifogade vilka visar; habitatsnätverk för äldre asp, fynd av cinnoberbagge i södra Uppsala fram till år 2014 som rapporterats i artportalen samt fynd av cinnoberbagge i södra Uppsala fram till och med juli 2019 som rapporterats i artportalen.

Vårda Uppsala har huvudsakligen utvecklat sin talan enligt följande.

Vårda Uppsala framhåller att planen innebär en exploatering av ett område som kännetecknas av höga naturvärden och närhet till viktiga kulturhistoriska värden. Det saknas utredning om dessa värden och Vårda Uppsala menar att en fullständig miljöbedömning borde ha gjorts. Särskilt ska nämnas de gamla tallar och det habitat för ett antal rödlistade arter som finns, men även den naturupplevelse som de mäktiga träden skänker. En miljökonsekvensbeskrivning borde även ha innefattat de vilja djurens vandringsstigar mellan Stadsskogen och Hågadalen-Nåsten. Avsaknaden av en fullvärdig miljöbedömning framstår som en allvarlig brist. Även kulturmiljön bör nämnas och effekterna för ett område med runristningar samt äldre bebyggelse. Eriksbergsområdet är även ett för framtiden värdefullt exempel på 1960-talets första höghus- och miljonprogramsområden i Uppsala.

En fördjupad översiktsplan för stadsdelen Eriksbergs borde ha tagits fram innan eventuellt detaljplanebeslut, inte minst med hänsyn till närheten till två naturreservat. Området är inte heller det enda inom stadsdelen som inom kort kan komma att tas i anspråk för ytterligare bebyggelse. Eftersom planförslaget är det första i en rad borde även den aktuella detaljplanen ha lyfts till kommunfullmäktige.

Vårda Uppsala anser att området borde tillföras något av de intilliggande naturreservaten och dagens tidstypiska bebyggelse värnas för framtiden.

Kommunen har huvudsakligen utvecklat sin talan i sak enligt följande.

Antagande av detaljplan

5 kap. 27 § första stycket plan- och bygglagen (2010:900), PBL, innebär att antalet planer som kan antas av kommunstyrelsen eller byggnadsnämnden kan öka. I förarbetena sades att någon särskild övergångsbestämmelse inte behövdes och att möjligheterna till ökad delegation ska kunna tillämpas i redan pågående ärenden. Undantagsvis kan dock även en detaljplan som omfattas av kriterierna för det utökade förfarandet vara av sådan karaktär att planen inte är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Så kan vara fallet om detaljplanen har ett tydligt stöd i ett detaljplaneprogram som kommunfullmäktige har antagit.

Den detaljplan som är aktuell i målet har visserligen handlagts enligt ett normalt planförfarande. Planförslaget har dock bedömts ha ett tydligt stöd i ett detaljplaneprogram och vara förenligt med kommunens översiktsplan. Stadsstråken förutsätts ha en hög koncentration av bostäder och en kontinuitet av stadslivskvaliteter med återkommande inslag av lokaler, verksamheter och vardagsservice. Syftet med stadsstråken är att skapa och förbättra närhet mellan innerstad, stadsnod och stadsdelsnod. Sidorna av stråken ska i de flesta fall utvecklas till bebyggda kvarter där bottenvåningarna bidrar till kontinuitet, variation och stadslivskvalitet längs stråken. Stadsstråken är huvudstråk för kollektivtrafiken. Stadsbygden ska ha en hög koncentration av bostäder med inslag av lokaler och verksamheter.

Detaljplanen har inte heller ansetts medföra en betydande miljöpåverkan. Planområdet används för närrekreation av närboende. Naturreservaten i anslutning till Eriksberg säkerställer den tätortsnära naturen. Eftersom detaljplanen inte har bedömts vara av sådan karaktär att den är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, har anledning saknats för kommunfullmäktige att anta planen. Kommunfullmäktige har således haft rätt att delegera frågan om antagande av detaljplan till plan- och byggnadsnämnden. Det förhållandet att nämnden har antagit ifrågavarande detaljplan utgör därför inte skäl för att upphäva planen.

Planprogrammet

Ett planprogram kan enligt förarbetena anses onödigt huvudsakligen i de fall där detaljplanen är av sådan beskaffenhet att den skulle kunna behandlas enligt reglerna för enkelt planförfarande. Det bör i vissa fall vara möjligt att undvara program även om detaljplanen är sådan att det krävs ett normalt förfarande.

Eftersom detaljplanen bedömdes överensstämma med översiktsplanens intentioner bedömdes planen inte behöva föregås av ett planprogram. Arbetet med ett planprogram för Eriksberg och Ekebydalen påbörjades dock genom beslut den 28 januari 2015 när behov hade uppstått av utveckling och förtätning av bland annat Eriksberg.

Kommunen vill framhålla att trots att det saknades ett planprogram när planarbetet påbörjades år 2010, har avsaknaden av ett planprogram, under alla förhållanden läkts under planhandläggningens gång. Om mark- och miljödomstolen ändå skulle se avsaknaden av ett ursprungligt planprogram som en brist är den åtminstone inte av det slaget att den behöver leda till att detaljplanen upphävs.

Avsaknad av en miljökonsekvensbeskrivning

Kommunen har vid en behovsbedömning bedömt att ett genomförande av detaljplanen inte kan antas medföra någon betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 11 § MB. Någon miljöbedömning behövde därmed inte genomföras. Länsstyrelsen har därefter bedömt att den aktuella detaljplanen inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § MB. Länsstyrelsen har därefter vidare i ett antal yttranden under samråd den 18 juni 2012 och granskning den 27 maj 2014, 9 maj 2018 och 23 november 2018 samt i beslut den 18 januari 2019 om att inte överpröva ifrågavarande antagen detaljplan inte funnit anledning att ändra ståndpunkt i detta avseende. Kommunen vidhåller sitt beslut och menar att kommunens ställningstagande inte strider mot 5 kap. 18 § andra stycket ÄPBL.

Kommunen har vid en behovsbedömning den 3 oktober 2016 bedömt att ett genomförande av Planprogrammet Eriksberg och Ekebydalen inte medför risk för betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 11 § MB. Intentionerna i planprogrammet bedömdes överensstämma med översiktsplanens intentioner och bedömdes bidra till en positiv utveckling av stadsdelen. Programområdet var omfattande, och olika delar berördes och påverkades i olika grad av de förändringar som utreddes och föreslogs inom ramen för planprogrammet. Frågan om risk för betydande miljöpåverkan ska därför utredas för varje enskild detaljplan. Länsstyrelsen har därefter yttrat sig den 24 april 2017 vid samrådet över planprogrammet samt bland annat behovsbedömningen. Länsstyrelsen har därvid anfört att vissa efterföljande detaljplaner kan komma att innebära betydande miljöpåverkan. Inför varje efterföljande detaljplan ska ställning tas till om betydande miljöpåverkan föreligger eller inte.

Ifrågavarande mål i domstolen omfattar inte ett överklagande av kommunens beslut att godkänna planprogrammet. Om ett program upprättas läggs det numera till

handlingarna i detaljplaneärendet, utan att bli en del av själva detaljplanen. Kommunens behovsbedömning i det nu överklagade planärendet är fullt tillräckligt för den prövning som aktualiserats med anledning av planförslaget.

Brister i naturvärdesinventeringarna

Hur naturvärdesinventeringarna är genomförda

Naturvärdena inom planområdet undersöktes en första gång inför framtagandet av behovsbedömningen för detaljplanen. Undersökningen resulterade i den första naturvärdesinventeringen för detaljplanen. Bedömningen bygger dels på inventeringar och värderingar på fältnivå, två olika fältbesök genomfördes vid två olika tidpunkter på året, och dels på sökning i Artportalen. Detta är det vanliga arbetssättet vid framtagandet av naturvärdesinventeringar.

I samband med framtagandet av planprogrammet för Eriksberg och Ekebydalen gjordes en förnyad naturinventering och naturvärdering enligt Svensk standard (SIS) för hela planprogramområdet. Utredningen genomfördes år 2015. I samband med den naturinventeringen gjordes även en särskild fladdermusinventering för hela planprogramområdet. År 2016 utfördes sedan en fördjupad fladdermusinventering.

Naturvärdesinventeringar som följer SIS följer också principer för hur enhetliga naturvärdesbedömningar ska gå till, vilka kunskapskrav som ska ställas och hur resultatet ska redovisas. Att följa SIS är alltså ett sätt att kvalitetssäkra både arbetsmetoden och innehållet i en naturvärdesinventering. Kommunen bestrider därför klagandens synpunkter om att artinventeringen från år 2015 är felaktigt utförd.

Ett av syftena med en enhetlig standard för inventeringar är att hitta områden där särskild hänsyn ska tas. Av miljöbalkens hushållningsbestämmelser framgår att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Som exempel på särskilt känsliga områden anges i förarbetena delar av de fjällnära skogarna, urskogar, samt vissa våtmarker, sjöar och vattendrag. I kommunala planeringsunderlag är det vanligt att vattendrag, sjöar, kust, stora sammanhängande myr- och hållmarksområden liknande områden där ingrepp blir irreparabla anges som

ekologiskt särskilt känsliga. Planområdet har höga värden enligt Naturvärdesbedömning SIS men inte värden som står i paritet med det som avses i miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Den svenska standarden för naturvärdesinventering, SS 199000, publicerades år 2014, det vill säga tre år efter att den första naturvärdesinventeringen genomfördes. Kommunen vill däremot framhålla att eftersom arbetsmetodiken, som har beskrivits ovan, med inventering och värdering på fältnivå samt sökning i artportalen, följer samma principer för hur naturvärdesbedömningar ska genomföras som de principer som gäller enligt SIS, kan även den första naturvärdesinventeringen bedömas ha genomförts på ett korrekt sätt. Kommunen bestrider därför klagandenas synpunkter om att artinventeringen från år 2011 är felaktigt utförd.

Resultatet av naturvärdesinventeringarna

Sammantaget visar resultaten från båda utredningarna att området har ett högt naturvärde. Det ekologiska värdet för planområdet finns framförallt i de äldre tallarna, som hyser rödlistade, signal- eller sällsynta arter som har hittats, i övrigt är floran trivial. Inventeringarna visar dock att de rödlistade arterna som finns inom området inte är ovanliga att hitta i stadsnära miljöer och att det i Uppsala kommun finns flera liknande områden som har högre värden än detta. Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte heller innebära en förändring av arternas bevarandestatus på lokal eller nationell nivå.

Kommunen vill även framhålla att innebörden av att en art är rödlistad inte innebär något formellt skydd utan att rödlistan endast beskriver artens bevarandestatus, det vill säga risken för att arten ska försvinna ur den svenska faunan. Eftersom det, inom planområdets närhet, finns flera områden med högre naturvärden än det aktuella planområdet, bedöms inte ett genomförande av detaljplanen, som ovan beskrivits, innebära en förändring av arternas bevarandestatus på nationell nivå. Av naturvärdesinventeringarna framgår också att det aktuella området inte är avgörande för att bibehålla konnektivitet i habitatnätverk mellan Stadsskogen och Hågadalen.

Kommunen bestrider att artinventeringarna är otillräckliga, kommunen vidhåller snarare att planområdet är väldokumenterat, att naturvärdesunderlagen är tillräckliga och aktuella, samt att konsekvenserna är tillräckligt utredda under planprocessen. Eftersom planområdet är väldokumenterat i Artportalen har kommunen inte ansett det nödvändigt att ta fram ytterligare naturvärdesinventeringar. En utökad naturinventering skulle utgå från Artportalen och kvalitetssäkra observationerna, och med största sannolikhet konstatera de arter som rapporterats.

Hanteringen av cinnoberbagge

Angående naturvärdesinventeringarna

Under planarbetet har två naturvärdesinventeringar tagits fram. En övergripande inventering för programområdet för Eriksberg och en mer detaljerad/riktad inventering för det aktuella planområdet.

Vid framtagandet av naturvärdesinventeringen för det aktuella har de äldre tallarna inom planområdet inventerats på plats, vilket framgår av resultatet i rapporten. Av resultatet framgår bland annat att man vid fältundersökningar har gjort fynd av tallticka på tio träd. I naturvärdesinventeringen från år 2011 framgår det även att håll av reliktböck hittades på ett ställe, vilket betyder att riktade eftersökningar av vedlevande insekter har genomförts. Kommunen bestrider därför att kommunen inte har följt rekommendationerna i den övergripande naturvärdesinventeringen från år 2015.

Den övergripande inventeringen av hela programområdet togs fram år 2015, det vill säga efter att naturvärdesinventeringen för planområdet togs fram år 2011.

Resultaten från de olika inventeringarna skiljer sig dock inte, utan man har i båda fallen bedömt att planområdet har högt naturvärde, naturvärdesklass 4. Att naturvärdesinventeringen för planområdet togs fram före den övergripande naturvärdesinventeringen för programområdet ser kommunen inte som något hinder, just eftersom resultaten från inventeringarna inte skiljer sig åt, och eftersom riktade undersökningar, som enligt den övergripande inventeringen ska genomföras vid fortsatt detaljplaneläggning, har genomförts.

Kommunen framhåller att en naturvärdesklassning är långsiktig, men att den biologiska mångfalden kan vara en färskvara. En nydöd asp, en bortstädad trädlåga eller en faunadepå kan till exempel förändra artsammansättning på bara ett år.

Cinnoberbaggen är en sådan art som kan dyka upp tillfälligt på en plats, där det finns ett lämpligt träd för baggen att, efter att den är fullbildad, flyga vidare.

Kommunen vill även framhålla att en naturvärdesinventering inte kan hitta alla arter inom ett område och att de inte kan täcka de arter som tillfälligt använder en naturtyp, som till exempel cinnoberbaggen gör. Ett enstaka fynd av en sällsynt art höjer sällan en högt värderad naturtyp/habitat, till en ännu högre klassificering.

Kommunen anser därför inte att fyndet av cinnoberbagge ändrar kommunens bedömning om att detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Kommunen vidhåller snarare, som tidigare beskrivits, att det finns en mycket god kunskap om områdets naturvärde och de rödlistade arterna inom området, med de inventeringar som genomförts på planområdet.

Kommunen vill även framhålla att cinnoberbaggen främst lever i grova nydöda eller döende aspar men att den också kan förekomma på andra trädslag. Larven utvecklas hela vägen från ägg till fullvuxen under barken på dessa nydöda träd. Den fullvuxna baggen kläcks fram och kryper under vår och försommar på lämpliga stammar för att lägga ägg. De fullvuxna baggarna flyger omkring för att hitta nya träd att lägga ägg på. Det träd där larven utvecklats har oftast blivit för gammalt för att de vuxna skalbaggarna ska kunna lägga ägg på det igen. Detta medför att i stort sett varje generation av baggar är tvungna att söka upp ett nytt lämpligt träd åt sina larver.

Cinnoberbaggens bevarandestatus i Uppsala

Cinnoberbaggen har länge varit känd från områden nära Uppsala stad. I dagsläget verkar baggen dock vara vanligare i Uppsalas södra delar än vad den någonsin har varit tidigare. Antalet observationer har på senare år påtagligt ökat, och antalet observationer i Artportalen ökar för varje år.

Några faktorer som kan förklara varför arten har blivit vanligare i Uppsala på senare år är almsjukan som inneburit stora mängder nydöda grova lövträd. En ytterligare orsak är att kommunen och andra markägare har skogsbruksplaner eller skötselplaner som anger att träden står eller ligger kvar efter att de har dött. Kommunen

sköter sin tätortsnära skogsmark med fokus på att öka andelen asp, men även på att skapa nydöd ved genom ringbarkning eller högstubbar, och särskilda faunadepåer som består av upplag med grövre aspstammar. Om det behöver fällas grov asp eller andra lövträd inom staden transporteras stammar till depåer, bland annat Nåsten och Stadsskogen. Depåer av ved och högstubbar, eller liggande ved, har gett mycket goda resultat för cinnoberbaggen. De högstubbar som finns inom planområdet, där det har konstaterats att cinnoberbagge finns, är en sådan naturvårdsåtgärd.

Den stora ökningen av cinnoberbagge i södra Uppsala visar att biotopvård och andra åtgärder kan gynna arten. Bevarandestatusen för cinnoberbaggen i Uppsala kan anses vara god då andelen lövträd ökar, och genom att två tätortsnära naturreservat, Kronparken och Årike Fyris, nyligen är avsatta med syftet att få en ökad konnektivitet mellan naturreservaten.

Angående Naturvårdsverkets mål för cinnoberbagge

Naturvårdsverkets Åtgärdsprogram för skalbaggar på gammal asp 2013–2017 är ett vägledande, inte formellt bindande dokument som gällde mellan åren 2013–2017. Åtgärdsprogrammet var ett led i att förbättra bevarandearbetet och utöka kunskapen för bland annat cinnoberbagge. Kommunen anser att den, med ovan beskrivna åtgärder, aktivt har arbetat med frågan. Om mark- och miljödomstolen trots detta gör bedömningen att kommunen inte har följt Naturvårdsverkets mål är det ändå inte ett tillräckligt skäl för att upphäva detaljplanen.

Angående länsstyrelsens tidigare yttrande

Kommunens bedömning är att biologiska spridningsvägar och spridningssamband har säkrats genom skyddet av naturreservaten Hågadal/Nåsten, Stadsskogen, Kronparken och Årike Fyris. Genom att avsätta de nya naturreservaten Kronparken och Årike Fyris har kommunen också säkrat förbindelser för nätverket av äldre tallskog till Stadsskogen och Hågadalen, vilket även inbegriper delar av bland- och lövskog.

Bevarandestatus i Uppsala

Cinnoberbaggen är en så kallad habitatart som skyddas genom 4 § artskydds-förordningen. Det är förbjudet att avsiktligt döda eller störa cinnoberbaggar i alla

levnadsstadier. Det är också förbjudet att skada eller förstöra cinnoberbaggens fortplantningsområden. Det betyder att så länge cinnoberbaggen som hittats inom planområdet finns kvar måste asphögstubbarna stå kvar. Med tanke på att den vistas en kort tid i nydöd ved så är det inte troligt att den finns kvar inom något eller några år. En noggrann kontroll av högstubbarna bör då utföras. Finns det kvar larver i stubbarna kan tillstånd sökas för att flytta substratet till en lämpligare naturtyp som exempelvis Nåsten eller Kronparken. En lämplig och förebyggande åtgärd är att lägga ut död ved och skapa faunadepåer i den reservatslänk som finns mellan stadskogen och Hågadalen, och som har mer lämpliga naturtyper för cinnoberbaggen med mer lövinslag.

Hanteringen av fladdermöss

Resultatet från utredningarna visar sammantaget att ett genomförande av detaljplanen inte bedöms ge konflikt med artskyddsförordningens bestämmelser vad avser fladdermöss. Länsstyrelsen har därefter i ett yttrande under granskning den 9 maj 2018 anfört att länsstyrelsen, utifrån handlingarna i ärendet och känd kunskap, gör bedömningen att genomförandet av den rubricerade detaljplanen inte påverkar livsmiljöer för fladdermöss på ett sådant sätt att det strider mot bestämmelserna i artskyddsförordningen. Länsstyrelsen har därefter vidare i yttrande vid granskning den 23 november 2018 samt i beslut den 18 januari 2019 om att inte överpröva ifrågavarande antagen detaljplan inte funnit anledning att ändra ståndpunkt i detta avseende.

Ekosystemtjänstanalys i enlighet med kommunens riktlinjer har inte utförts

Detaljplanen har, i motsats till vad klagandena har anfört, bedömts vara förenlig med kommunens översiktsplan. Detaljplanen följer översiktsplanens generella riktlinjer för ekosystemtjänster, som innebär att planen ska säkerställa förutsättningar för att viktiga ekosystemtjänster tas tillvara, förstärks och integreras där så är möjligt i all mark- och bebyggelseutveckling. Genom detaljplanens utformning, planbestämmelser för sparad natur och park med möjligheter till hantering av dagvatten, bibehålls ekosystemtjänster som motverkar negativa förändringar av bland annat effekter av klimatförändringar, minskad biodiversitet, vattenrening samt negativ påverkan av föroreningar. Detaljplanen innebär en rumslig förutsättning för väl fungerande ekosystemtjänster. Byggnation av bostäder sker där trädmiljöer

sparas nära husen och där träd inte får fällas utan tillstånd. Den naturmark som sparas ger möjligheter till att kyla luft och till beskuggning av hus och gårdar, vattenrening och biologisk mångfald.

Planområdet ligger nära Hågadalen och Stadsskogen som i översiktsplanen pekas ut som just "grönområden". Grönområdena reserveras i översiktsplanen som befintliga eller framtida naturområden, som ska kunna utvecklas och nyttjas långsiktigt för att kunna upprätthålla ekosystemtjänster och i många fall även kunna fungera som viktiga livsmiljöer och spridningssamband för växter och djur. Den ifrågavarande detaljplanen utgör således inte en ändrad planeringsinriktning av kommunens översiktsplan, varför det inte föreligger någon formell brist av det anförda slaget.

Dagvatten och miljö kvalitetsnormer

Kommunen bestrider att det saknas tillräckliga underlag för att visa att dagvattenfrågan går att lösa. Kommunen bestrider även att det föreligger risk att miljö kvalitetsnormerna för recipienten överskrids. Kommunen vidhåller att detaljplanens redogörelse är tillräcklig, och att det inom planområdet finns väl tilltagna ytor för en tillräcklig dagvattenhantering. Kommunen anser att det, genom detaljplanens utformning, finns mycket goda möjligheter att bygga en fullgod dagvattenlösning, och att detaljplanens genomförande därmed inte riskerar att försämra miljö kvalitetsnormerna för recipienten.

Kommunen vill först och främst framhålla att länsstyrelsen i yttrande den 18 juni 2012 anförde att omhändertagandet av dagvattnet behövde beskrivas tydligare och att det behöver framgå till vilken recipient som dagvattnet kommer att avledas. Efter samrådet gjorde kommunen revideringar av planhandlingarna, i enlighet med länsstyrelsens yttrande. Länsstyrelsen har därefter i ett yttrande under granskning den 27 maj 2014 anfört att länsstyrelsens tidigare synpunkter har beaktats och att länsstyrelsen inte har ytterligare synpunkter enligt de frågor som bevakas enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen har därefter vidare i yttranden under granskning den 9 maj 2018 och 23 november 2018 samt i beslut den 18 januari 2019 om att inte överpröva ifrågavarande antagen detaljplan inte funnit anledning att ändra ståndpunkt i detta avseende.

Uppsala Vatten och Avfall AB (UVAB) har i ett antal yttranden under samråd och granskning haft synpunkter på dagvattenhanteringen men, UVAB har inte anfört något som tyder på att de anser att dagvattenutredningarna, eller beräkningarna i dagvattenutredningarna, är bristfälliga.

Vad gäller kapaciteten i det befintliga ledningsnätet vill kommunen framhålla att UVAB i sitt senaste granskningsyttrande har anfört att tillräcklig kapacitet finns i det befintliga ledningsnätet, och att planområdet kan anslutas västerifrån med anslutning i Blodstensvägen.

För Uppsala kommun gäller särskilda riktlinjer för hantering av dagvatten på fastighetsmark. Dagvatten som uppkommer inom kvartersmark ska kvarhållas och renas innan anslutning till den allmänna dagvattenanläggningen.

Kommunen vill framhålla att det finns mycket goda förutsättningar att uppnå kommunens riktlinjer för hantering av dagvatten på fastighetsmark. I plankartan finns bestämmelser för mark som inte får hårdgöras, mark som inte får bebyggas, samt bestämmelser om största byggnadsarea. Sammantaget ger dessa bestämmelser mycket goda förutsättningar att utföra dagvattenhantering på kvartersmark.

Kommunen redovisar i en tabell beräkningar av ytor som enligt detaljplanen inte får hårdgöras, mark som inte får bebyggas samt beräkning över totalt obebyggd yta inom respektive kvarter. Resultaten visar att det finns goda förutsättningar att utföra dagvattenhantering inom samtliga kvarter. I planbeskrivningen anges att gator och parkeringsplatser ska förses med oljefilter, vilket eliminerar en av de begränsande förutsättningarna för Hågaån. Med den föreslagna hanteringen av dagvatten ökar inte mängden näringsämnen till recipienten. Eftersom kommunen, genom planbestämmelser i en detaljplan, inte kan reglera vattenflöden, eller vilken teknik som ska användas för att reglera dagvatten, anser kommunen att man i ifrågavarande antagen detaljplan har tagit hänsyn till dagvattenfrågan i den mån det finns lagutrymme för det.

Kommunen anser att det, genom detaljplanens utformning, planbestämmelser samt riktlinjer för dagvattenhantering, finns mycket goda förutsättningar att bygga en

dagvattenlösning, och att detaljplanens genomförande därmed inte riskerar att försämra miljökvalitetsnormerna för recipienten och vattenförekomsten Hågaån.

Barn- och äldreperspektivet samt hälsoperspektivet

Planområdet ligger i omedelbar anslutning till två naturreservat, och tillgången på orörd natur är mycket god i området. Kommunen bestrider med anledning av detta synpunkter på att kommunen inte har beaktat barn- och äldreperspektivet samt hälsoperspektivet. Kommunen vidhåller att det finns gott om skyddad rekreations-skog i omgivningarna, och att ett genomförande av detaljplanen inte medför risk för människors hälsa och säkerhet. Ett genomförande av detaljplanen innebär i viss mån en försämrad utemiljö för barnen på Silikatets förskola, men inte på ett sådant påtagligt sätt att det skulle vara skäl att upphäva detaljplanen.

Brister i bullerutredning

Detaljplanen följer uppsatta nationella buller- och luftkvalitetsriktlinjer och förväntas ge goda boendemiljöer. Kommunen vill framhålla att skogsområdet inte har en betydande bullerdämpande funktion, och kommunen anser därför inte att det är nödvändigt att ta fram en särskild bullerutredning för den omkringliggande befintliga bebyggelsen.

Under planarbetet har två bullerutredningar tagits fram. Bullerutredningar görs genom att trafikmängden mäts för att sedan räknas upp enligt standard, i detta fall fram till år 2030. Uppräkningen av trafikflödena tar höjd för utbyggnaden av Eriksberg. Inför den tredje granskningen har en ny bullerutredning tagits fram. Den nya utredningen är baserad på de senaste trafikmätningarna som har gjorts i Eriksberg, från år 2015. Det finns inga riktlinjer eller någon lagstiftning som anger hur ofta trafikmätningar ska göras. En mätning från år 2015 ses fortfarande som en aktuell mätning. Kommunen bestrider därför att bullerutredningarna är bristfälliga och eller daterade.

Sammantaget visar den nya bullerutredningen att den föreslagna bebyggelsen, med föreslagen byggnadsutformning och lämplig lägenhetsplanlösning, kan uppnå riktvärdena för trafikbuller och att bostäder med god ljudkvalitet kan skapas.

Av planbeskrivningen framgår det att det är den östra fasaden på det föreslagna lamellhuset utmed Norbyvägen som kommer att utsättas för högst bullernivåer. Detaljplanen säkerställer att kraven för avsteg från riksdagens värden kan uppnås. Kommunen vill även framhålla att lamellhusets placering är en följd av att Norbyvägen är ett utpekat stadsstråk i översiktsplanen, vilket innebär att gaturummet ska ha en stadsmässighet.

Övriga frågor

Kulturmiljörelaterade frågor

Kommunen bedömer inte att detaljplanen kommer att påverka de kulturhistoriska värden som finns i områdets närhet. Kommunen framhåller även att det inte finns några kända fornlämningar inom planområdet.

Markåtgång

Kommunen motsätter sig synsättet att det i plankartan inte skulle ha tydliggjorts i vilken mån tomterna får bebyggas, vilken markåtgång som kommer att behövas. I plankartan finns bestämmelser för största exploatering angivet i kvadratmeter byggnadsarea, bestämmelser finns för såväl huvudbyggnader som för uthus och garage.

Fråga om fördjupad översiktsplan

Kommunen anser att detaljplanen har tydligt stöd i översiktsplanen och i ett detaljplaneprogram. Kommunen har därför inte ansett det nödvändigt att ta fram en fördjupad översiktsplan.

Fråga om naturreservat

Det ekologiska värdet för planområdet finns framförallt i de äldre tallarna, som hyser rödlistade-, signal eller sällsynta arter som har hittats. I övrigt är floran trivial. De rödlistade arterna som finns inom området är inte ovanliga att hitta i stadsnära miljöer, och i Uppsala kommun finns det flera liknande områden som har högre värden än detta. Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte innebära en förändring av arternas bevarandestatus på lokal eller nationell nivå.

Besqab Projektutveckling AB (Besqab) har utvecklat sin talan i sak enligt följande.

Besqab ansluter sig till innehållet i kommunens yttrande. Härutöver konstaterar Besqab att detaljplanen har stöd i kommunens översiktsplan. Under detaljplanearbetet har man tagit fram en rad olika relevanta utredningar som legat till grund för kommunens beslut att anta detaljplanen, bland annat en naturvärdesinventering, utredning gällande fladdermöss, dagvatten och buller. Man får därför anta att myndigheter och kommunen gjort noggranna analyser och avvägningar med hänsyn till dessa frågor som sedan legat till grund för kommunens beslut att anta detaljplanen. Under detaljplanearbetet har dessutom ianspråktagandet av markyta och exploateringsgraden minskat samt påverkan på omgivningen reducerats.

DOMSKÄL

Tillämplig lag

Byggnadsnämnden i Uppsala kommun beslutade den 16 december 2010 att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att påbörja detaljplaneläggning för området Södra Kalkstenen del av Norby 31:74 i Uppsala kommun. Arbetet med detaljplanen inleddes således före den 2 maj 2011, varför den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, ska tillämpas i detta mål.

Även i fråga om miljöbalken ska de bestämmelser tillämpas som gällde då ärendet påbörjats. Innehållet i dessa bestämmelser redovisas nedan.

Klagorätt

Ett beslut om antagande av detaljplan får enligt 13 kap. 5 § ÄPBL endast överklagas av den som senast under utställningen skriftligen har framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda. Av 42 § förvaltningslagen (2017:900) följer att beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Rätt att överklaga enligt 42 § förvaltningslagen anses förutsätta att beslutet antingen påverkar klagandens rättsliga ställning eller rör ett intresse som han eller hon har och som erkänts av rättsordningen. Avgörande för rätten att överklaga är således den effekt som beslutet får för klaganden (jfr NJA 2015 s. 976 och NJA 2017 s. 421).

Enligt praxis anses beslut om detaljplaner angå ägare till de fastigheter som ligger inom planområdet eller som gränsar direkt till detta eller endast skiljs åt av en väg. Även bostadsrättsinnehavare och hyresgäster som i motsvarande mån berörs av en detaljplan brukar innefattas i den grupp som har rätt att överklaga. Om klaganden inte hör till denna krets av intressenter ska överklagandet avvisas utan prövning i sak.

Beslut om antagande av detaljplan anses även angå ägare till fastigheter i nära grannskap, om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av åtgärden, natur- eller trafikförhållanden mm (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 november 2015 i mål nr P 3455-15). Den omständigheten att en person som bor i kommunen eller närområdet har synpunkter på kommunens planläggning medför inte i sig att denne har rätt att klaga på beslutet.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att de klagande som framgår av bilaga 3 inte är fastighetsägare eller boende inom planområdet. De är dock boende i området kring planområdet, på olika avstånd från detta. Mark- och miljödomstolen finner att de klagande som framgår av bilaga 3 inte bor så att deras bostäder kan anses gränsa mot planområdet eller bara åtskiljas av en väg. Mark- och miljödomstolen anser även att det inte har framkommit sådana uppgifter som ger tillräckligt stöd för att de klagande som framgår av bilaga 3 ska anses klagoberättigade på någon annan grund. Domstolen bedömer därför att de inte är berörda av beslutet på det sätt som krävs för att de ska ha klagorätt. Deras överklaganden ska därför avvisas.

Vad avser Blodstenens hyresgästförening konstaterar mark- och miljödomstolen att det av praxis framgår att hyresgästorganisationer under vissa förutsättningar är klagoberättigade i mål om antagande av detaljplan. En förutsättning härför är emellertid att hyresgästföreningen i fråga bedriver verksamhet inom planområdet (se Regeringens beslut den 6 februari 1997 med dnr In 97/52/PL). Det har inte framkommit något stöd för att Blodstenens hyresgästförening bedriver verksamhet inom planområdet. Domstolen bedömer därför att Blodstenens hyresgästförening inte är berörda av beslutet på det sätt som krävs för att den ska ha klagorätt. Föreningens överklagande ska därför avvisas.

Täljstenens plangrupp har till stöd för sin klagorätt bland annat framfört att de representerar det bostadsområde som ligger direkt angränsande till detaljplaneområdet i öster och att endast en väg skiljer dem åt. De anser vidare att kriterierna ”gränsar direkt mot provningsfastigheten” och ”på annat sätt särskild berörd” är relevanta för deras klagorätt.

Uppsala Pensionärers Samarbetsråd har genom ombud förelagts att klargöra varför föreningen ska anses ha rätt att överklaga beslutet men något svar i den delen har inte inkommit.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att rätten för organisationer att överklaga beslut om antagande av detaljplan är starkt begränsad. Det har inte framkommit att Täljstenens plangrupp eller Uppsala Pensionärers Samarbetsråd är hyresgästorganisationer med verksamhet inom planområdet eller sådana miljöorganisationer som under vissa förutsättningar kan ha klagorätt. Mot denna bakgrund bedömer mark- och miljödomstolen att Täljstenens plangrupp och Uppsala Pensionärers Samarbetsråd inte har klagorätt. Vad Täljstenens plangrupp framfört om klagorätt medför ingen annan bedömning. Dessa organisationers överklaganden ska därför avvisas.

Frågan om detaljplanen ska upphävas

Tillämpliga bestämmelser

Vid planläggning ska både enskilda och allmänna intressen beaktas, varvid bland annat bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) ska tillämpas (1 kap. 5 § och 2 kap. 1 § andra stycket ÄPBL). Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (se 1 kap. 2 § ÄPBL). Detta innebär att kommunen, inom vida ramar, avgör hur marken ska disponeras och utformas. Vid en överprövning av kommunens beslut att anta en detaljplan bör beslutet upphävas endast om kommunen i sin bedömning har gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda intressen eller motstående enskilda och allmänna intressen eller om kommunen har förfarit felaktigt vid handläggningen av planärendet.

Av 5 kap 18 § andra stycket ÄPBL framgår att vid detaljplanering ska bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § MB.

I 6 kap. 11 § första stycket miljöbalken anges bl.a. att en kommun, när den upprättar eller ändrar en plan, som krävs i lag eller annan författning, ska göra en miljöbedömning av planen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 5 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (1998:905) ska bedömningen ske med beaktande av de kriterier som anges i bilaga 4 till förordningen. De kriterier i denna bilaga som i förevarande fall främst är av intresse är om planen

- har betydelse för genomförandet av gemenskapens miljölagstiftning (1 e),
- kan få påverkan på områden eller natur som har erkänd nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus (2 g)

Inom ramen för miljöbedömningen ska myndigheten eller kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms (6 kap. 12 § MB, i sin tidigare lydelse).

Miljökonsekvensbeskrivning är en del av underlaget för beslut om antagande av detaljplan. Vid prövningen av ett sådant beslut kan brister i underlaget leda till att beslutet upphävs. En utebliven eller alltför bristfällig miljökonsekvensbeskrivning kan då vara skäl för att anse att beslutet att anta detaljplanen inte kan godtas (prop. 1994/95:230 s. 78).

Av 4 § artskyddsförordningen (2007:845) framgår att det ifråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till förordningen markerats med ett N eller n bland annat är förbjudet att avsiktligt störa djuren och skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser. Enligt 14 § samma förordning får länsstyrelsen under vissa särskilt angivna omständigheter ge dispens från förbudet i enskilda fall.

Planområdet

Det aktuella planområdet är beläget mellan två bostadsområden i området Eriksberg i den västra delen av Uppsala tätort. Planområdet ligger ca 100 meter från Stads-skogens naturreservat i söder och ca 140 meter från Hågadalens-Nåstens naturreservat i väster. Hågahöjdens riksintresseområde för naturvård ligger ca 870 meter från planområdet.

Utredningen i målet och parternas synpunkter

Mot bakgrund av den behovsbedömning som har gjorts i ärendet har kommunen bedömt att detaljplanen inte medför en sådan betydande miljöpåverkan att en miljökonsekvensbeskrivning har varit nödvändig. Kommunen har låtit utföra naturvärdesinventeringar, men har inte utfört någon miljökonsekvensbeskrivning. I planbeskrivningen anges bland annat att det ekologiska värdet i området främst består av äldre tallar och att minst ett femtontal av dessa tallar hyser rödlistade arter, signalarter eller sällsynta arter, men att någon konflikt med artskyddsförordningens bestämmelser inte har identifierats.

Sandra Hellstrand m.fl. och Vårda Uppsala har gjort gällande att detaljplanen kommer att medföra en sådan betydande miljöpåverkan att en miljökonsekvensbeskrivning borde ha gjorts. Sandra Hellstrand m.fl. har bland annat lyft fram att det aktuella området utgör en viktig spridningslänk för flera arter mellan de två närbelägna naturreservaten och har i komplettering till domstolen även inkommit med information om att det har påträffats fynd av den fridlysta cinnoberbaggen inom detaljplaneområdet efter att beslutet om att anta detaljplanen fattades.

Sandra Hellstrand m.fl. menar att de fynd av cinnoberbagge som har gjorts ytterligare visar att kommunens konsekvensutredningar i planärendet är otillräckliga.

Kommunen har i fråga om behovet av miljökonsekvensbeskrivning och fynden av cinnoberbagge bland annat anfört följande. Naturinventering och naturvärdering är utförda enligt svensk standard (SIS). Dessa visar att de rödlistade arterna som finns inom området inte är ovanliga att hitta i stadsnära miljöer och att det i Uppsala kommun finns flera liknande områden som har högre värden än det nu aktuella planområdet. Området är inte heller enligt kommunen avgörande för att bibehålla

kopplingen i habitatnätverk mellan Stadsskogen och Hågadalén. Cinnoberbaggen är en sådan art som kan dyka upp tillfälligt på en plats. Inom en naturvärdesinventering är det inte möjligt att hitta alla arter inom ett område. Inventeringen kan inte täcka alla de arter som tillfälligt använder en naturtyp. Ett enskilt fynd av en sällsynt art höjer sällan en högt värderad naturtyp till en ännu högre klassificering. Fyndet av cinnoberbagge ändrar därför inte kommunens bedömning att detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Fynden av cinnoberbagge inom planområdet innebär att de asphögstubbar som har fynd av cinnoberbagge måste stå kvar. Med tanke på att cinnoberbaggen vistas en kort tid i nydöd ved så är det inte troligt att arten finns kvar inom något eller några år. En noggrann kontroll av högstubbarna bör då utföras.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Det kan inledningsvis konstateras att cinnoberbaggen är upptagen i artskyddsförordningen med beteckningen N, vilket enligt 4 § artskyddsförordningen innebär att det är förbjudet att avsiktligt döda eller störa cinnoberbaggar i alla levnadsstadier. Det är också förbjudet att skada eller förstöra cinnoberbaggens fortplantningsområden. Genom dessa bestämmelser genomförs det skydd som cinnoberbaggen tillerkänns i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Det innebär att påverkan på cinnoberbaggen ska beaktas vid avgörande om detaljplanen har betydande miljöpåverkan (jämför punkterna 1 e och 2 g i bilaga 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar).

Cinnoberbaggen är enligt Artdatabankens Artfakta rödlistad och klassad som starkt hotad. I Artfakta anges bland annat följande om artens ekologi. Larvutvecklingen sker i innerbarken av nyligen döda, stående eller liggande grova stammar av främst lövträd. Huvudsakligen utnyttjas asp, mer sällan ek, alm, björk, ask, poppel eller tall. Larvutvecklingen sker gärna i brandskadade träd, även i döda aspar som lämnats kvar på hyggen. Larvutvecklingen sträcker sig över minst två år. Som mest kan 2–3 generationer utvecklas i ett träd innan det blir olämpligt som substrat. Den fullbildade skalbaggen övervintrar i barken till nästa vår, då fortplantningen sker.

Det bör enligt mark- och miljödomstolen framhållas att ett ensamt fynd av en fridlyst art inom ett detaljplaneområde inte i sig kan anses innebära att planen medför en sådan betydande miljöpåverkan att en miljökonsekvensbeskrivning därför varit påkallad. Avgörande blir enligt domstolen hur väl underbyggd kommunens bedömning att planen inte kan anses innebära en betydande miljöpåverkan är, vilka miljöhänsyn som kommunen har tagit i sitt detaljplanearbete samt om det finns en beaktansvärd risk att skyddade arter kan påverkas negativt av planens genomförande (jfr MÖD 2014:4).

I Artdatabanken finns fram till år 2014 ett flertal inrapporterade fynd av cinnoberbagge i Hågadalen-Nåstens naturreservat, drygt en kilometer från planområdet. Sandra Hellstrand m.fl. har till mark och miljödomstolen framfört att den bilden nu väsentligen har förändrats och att det i Artdatabanken fram till juli 2019 finns flera inrapporterade fynd av cinnoberbagge betydligt närmare planområdet. Ett av de inrapporterat fynden av cinnoberbagge finns även inom planområdet.

Som framgår ovan är cinnoberbaggen en vedlevande insekt som är knuten till skog med gammal asp och död aspved. I naturvärdesinventeringen som gjordes år 2015 angavs bland annat att aspmiljöerna inom planområdet då inte riktigt hade kvaliteter för att utgöra större livsmiljöer för insekter, som exempelvis cinnoberbagge. Enstaka fynd kunde enligt inventeringen finnas men inga fynd hade påträffats. Det angavs vidare att asparna hade potential att inom en snar framtid stärka aspnätverket, om de fick åldras och bilda ved. Enligt naturvärdesinventeringen borde vid detaljplaneläggning hänsyn tas även till medelålders och yngre asp.

Det fynd av cinnoberbagge som har rapporterats inom planområdet gjordes enligt Sandra Hellstrand m.fl. på en asphögstubbe. Kommunen har under handläggningen hos mark- och miljödomstolen bekräftat att det inom planområdet förekommer sådana stubbar. Såvitt framgår av naturinventeringarna och övriga planhandlingar fanns inga sådana högstubbar inom planområdet då inventeringarna gjordes. Det får därför antas att dessa asphögstubbarna tillkommit efter det att inventeringarna genomfördes. Detta kan ses som en bekräftelse av bedömningen i naturvärdesinventeringen år 2015 att särskild hänsyn behöver tas till asparna i området.

Med stöd av den samlade utredningen i målet bedömer mark- och miljödomstolen att det inom området finns aspstubbar som kan fungera som livsmiljöer för cinnoberbagge samt att insekten sannolikt förekommer inom eller i anslutning till planområdet. Om planen genomförs finns det enligt mark- och miljödomstolen en beaktansvärd risk för att cinnoberbaggen kan komma att störas eller skadas och att dess fortplantningsområden eller viloplatser kan komma att förstöras. Då cinnoberbaggen och dess livsmiljö är skyddade enligt art- och habitatdirektivet är det fråga om en sådan påverkan som avses i bilagan till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar.

Utifrån den utredning som finns tillgänglig i planärendet är det domstolens bedömning att detaljplanen kan medföra en betydande miljöpåverkan, i vart fall beträffande cinnoberbaggen och dess livsmiljöer. Det innebär att kommunen borde ha tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning. I en miljökonsekvensbeskrivning skulle denna miljöpåverkan kunnat belysas ytterligare, liksom möjliga åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka den negativa miljöpåverkan.

Avsaknaden av en miljökonsekvensbeskrivning utgör en sådan brist i beslutsunderlaget att det har funnits skäl att upphäva kommunens beslut att anta detaljplanen. Överklagandena ska således bifallas. Vid denna utgång saknas skäl att pröva de övriga invändningar mot detaljplanen som har anförts i målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 4](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 4 augusti 2020.

Björn Räftegård

Jonas T Sandelius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Björn Räftegård, ordförande, och tekniska rådet Jonas T Sandelius. Föredragande har varit beredningsjuristen Stefan Ulfswärd.

Klagande

1. Eva Adler

Marmorvägen 12 A

752 44 Uppsala

2. Eva af Geijerstam

Tuvängsvägen 42

756 45 Uppsala

3. Nils af Geijerstam

Kantarellvägen 20

756 45 Uppsala

4. Else-Marie Andersson

Blodstensvägen 34

752 58 Uppsala

5. Michael Andersson

Blodstensvägen 21

752 58 Uppsala

6. Jennifer Ast

Blodstensvägen 18

752 58 Uppsala

7. Ethel Bengtsson

Marmorvägen 8 B

752 44 Uppsala

8. Bengt Ove Bergström

Nordengatan 14

752 64 Uppsala

9. Charlotte Björnström

Marmorvägen 11 B

752 44 Uppsala

10. Blodstenens hyresgästförening

Blodstensvägen 1

752 58 Uppsala

11. Göran Blomberg

Blodstensvägen 22

752 58 Uppsala

12. Anna Blomqvist
Marmorvägen 11 C
752 44 Uppsala

13. Birgitte Bång
Blodstensvägen 21
752 58 Uppsala

14. Maria Duczko
Marmorvägen 12 C
752 44 Uppsala

15. Emma Dufbäck
Blodstensvägen 15
752 58 Uppsala

16. Kamran Eghtedari
Täljstensvägen 1 A
752 40 Uppsala

17. Marja Eriksson
Granitvägen 10 B
752 43 Uppsala

18. Michael Freeman
Norbyvägen 73 B
752 39 Uppsala

19. Sara Fälting
Blodstensvägen 31
752 58 Uppsala

20. Föreningen Vårda Uppsala
c/o Sten Åke Bylund
Sävja Vråkväg 8
757 56 Uppsala

21. Ulla Hallberg
Marmorvägen 12 A
752 44 Uppsala

22. Inger Hallqvist Lindvall
Rödbergsvägen 10
752 41 Uppsala

23. Sandra Hellstrand
Marmorvägen 14E
752 44 Uppsala

24. Luvia Herrera
Marmorvägen 11 C
752 44 Uppsala

25. Linda Hickson
Portalgatan 53
754 23 Uppsala

26. Marie Holm
Marmorvägen 8 A
752 44 Uppsala

27. Johannes Holmberg
Granitvägen 10 B
752 43 Uppsala

28. Jonas Holmberg Skäremo
Marmorvägen 14 E
752 44 Uppsala

29. Josefin Husell
Marmorvägen 11B
752 44 Uppsala

30. Magdalena Hydman
Karlsrogatan 83 B
752 39 Uppsala

31. Elin Janestam
Blodstensvägen 41
752 58 Uppsala

32. Eva Jonsson
Gnejsvägen 8B
752 42 Uppsala

33. Jan Jutila
Marmorvägen 14 B
752 44 Uppsala

34. Eric Knutson
Norbyvägen 46F
752 39 Uppsala

35. Anna Källgren
Blodstensvägen 28
752 58 Uppsala

36. Eric Källgren
Marmorvägen 5B
752 44 Uppsala

37. Joanna Källgren
Blodstensvägen 28
752 58 Uppsala

38. Beatrice Larsson
Blodstensvägen 41
752 58 Uppsala

39. Anders Lindholm
Karlsrogatan 83 B
752 39 Uppsala

40. Anders Lindvall
Rödbergsvägen 10
752 41 Uppsala

41. Måna Lundberg
Blodstensvägen 16
752 58 Uppsala

42. Tuuli Lundbäck-Larva
Blodstensvägen 11
752 58 Uppsala

43. Kjell Lundgren
Gnejsvägen 14B
752 42 Uppsala

44. Daniel Lundin
Rödbergsvägen 9
752 41 Uppsala

45. Monika Lundin
Rödbergsvägen 9
752 41 Uppsala

46. Berit Löfgren
Marmorvägen 14 E
752 44 Uppsala

47. Birgitta Markene
Gnejsvägen 2 C
752 42 Uppsala

48. Shefali Molander
Blodstensvägen 10
752 58 Uppsala

49. Ann-Sofie Morén
Norbyvägen 73 B
752 39 Uppsala

50. Annika Nolin
Marmorvägen 6A
752 44 Uppsala

51. Morten Norholm
Gnejsvägen 2 A
752 42 Uppsala

52. Sofia Näslund
Täljstensvägen 11 B
752 40 Uppsala

53. Ulla Näslund-Knutson
Norbyvägen 46 F
752 39 Uppsala

54. Kristina Ochaya
Marmorvägen 1 A
752 44 Uppsala

55. Eva Odeheim
Marmorvägen 11 A
752 44 Uppsala

56. Martin Olsson

57. Helén Palm
Granitvägen 22 B
752 43 Uppsala

58. Jenni Pekkanen
Blodstensvägen 6
752 42 Uppsala

59. Malin Pennlöv
Gnejsvägen 6 B
752 42 Uppsala

60. Johan Pettersson
Marmorvägen 8 A
752 44 Uppsala

61. Michel Rowinski
Täljstensvägen 11 B
752 40 Uppsala

62. Eva Sandelin
Marmorvägen 16 A
752 44 Uppsala

63. Joseph D Scott
Blodstensvägen 18
752 58 Uppsala

64. Maria Sjögren
Granitvägen 4B
752 43 Uppsala

65. Mario Sousa
Sågargatan 8C
753 17 Uppsala

66. Annika Strondl
Rödbergsvägen 4
752 41 Uppsala

67. Christian Strondl
Rödbergsvägen 4
752 41 Uppsala

68. Sara Suleman
Täljstensvägen 1 A
752 40 Uppsala

69. Gunilla Sundlöf
Blodstensvägen 37
752 58 Uppsala

70. Maria Svenaeus
Gnejsvägen 14 B
752 42 Uppsala

71. Adam Söderberg
Blodstensvägen 40
752 58 Uppsala

72. Täljstenens Plangrupp
c/o Marianne Staaf
Täljstensvägen 3B
752 40 Uppsala

73. Uppsala Fältbiologer
c/o Lovisa Helmius
Blodstensvägen 5
752 58 Uppsala

74. Uppsala Naturskyddsförening
c/o Ordförande Per Hedberg
Sågargatan 2A
754 17 Uppsala

75. Uppsala Pensionärers Samarbetsråd
c/o Inger Sjöberg
Morkullevägen 49 B
756 52 Uppsala

76. Martin Westerberg
Blodstensvägen 9
752 58 Uppsala

77. Margareta Westerstrand
Blodstensvägen 6
752 58 Uppsala

78. Agneta Viksell
Marmorvägen 8B
752 44 Uppsala

79. Sarolta Winkler
Gnejsvägen 10 A
752 42 Uppsala

80. Solomon Wollel
Marmorvägen 11 B
752 44 Uppsala

81. Henrik Wretling
Granitvägen 8 B
752 43 Uppsala

82. Andreas Zeitler
Lugnvägen 2
756 46 Uppsala

Ink. 2019-01-17

Akt. P432-19

Akobil. 19

1 (10)

PLAN- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

INKOM: 2019-01-17

MÅLNR: P 432-19

Sammanträdesdatum: 2018-12-19

AKTBIL: 14

Plats och tid: Bergius, Stationsgatan 12, 13.00–16.00

Beslutande: Erik Pelling (S), ordförande
 Trond Svendsen (MP), vice ordförande
 Therez Almerfors (M), 2:e vice ordförande
 Helena Olsson (S)
 Lars Tufvesson (M), § 299
 Susanne Engström (MP)
 Sture Blomgren (L)
 Karin Ericsson (C)
 Simon Westberg (KD)
 Andrea Karnekvist (V)
 Peter Burman (S), ersätter Kia Solid (S)
 Rolf Kroon (M), ersätter Lars Tufvesson (M), §§ 309

Ersättare: Rolf Kroon (M)
 Sten Sundeman (M)
 Kerstin Lundberg (MP)

Övriga deltagare: Mats Norrbom stadsbyggnadsdirektör, Elisabet Jonsson plan- och byggchef, Maija Tammela Arvidsson, Torsten Livion, Jenny Björnström chef bostadsanpassning, Yvonne Fredriksson chef bygglovshandläggning, Claes Larsson, stadsarkitekt.
 Deltar vid föredragning: Peter Hedenström, bygglovshandläggare och Kajsa Reslegård, planarkitekt

Utses att justera: Övriga närvarande: Lisa Sjöberg, praktikant, Peter Jernberg, nämndsekreterare.
 Therez Almerfors (M) **Paragrafer:** 299, 309

Justeringens plats och tid: Stationsgatan 12, fredag den 19 december 2018

Underskrifter:

Erik Pelling, ordförande

Therez Almerfors, justerare

Peter Jernberg, sekreterare

ANSLAG/BEVIS Protokoll är justerat, Justeringen har meddelats genom anslag på kommunens anslagstavla.

Organ: Plan- och byggnadsnämnden

Datum: 2018-12-19

Sista dag att överklaga: 2019-01-10

Anslag sätts upp: 2018-12-20

Anslaget tas ner:

Protokollet finns tillgängligt på:

www.uppsala.se och plan- och byggnadsnämnden, Stationsgatan 12

Underskrift:

Peter Jernberg, sekreterare

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2018-12-19

§ 309

**Detaljplan för Södra Kalkstenen del NORBY 31:74
2012-020122**
Beslut

Plan- och byggnadsnämnden beslutar

att anta detaljplanen Detaljplan för kvarteret Södra Kalkstenen, del av Norby 31:74 inom Eriksberg, på delegation enligt kommunfullmäktiges beslut den 26 mars 2012 § 84, med justering att bestämmelse läggs till som reglerar att markparkering inte tillåts inom korsprickad mark.

Ett genomförande av detaljplanen antas inte medföra risk för betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken 6:11.

*Rättelse 2018-12-26
enligt 345 FL
1P.7*

Reservationer

Trond Svendsen (MP) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande, *och inlämnad skriftlig reservation (bilaga 3309.2)*
Sture Blomgren (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.
Karin Ericsson (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.
Simon Westberg (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Särskilt yttrande

Terez Almerfors (M) anmäler särskilt yttrande (bilaga § 309).

Planförslaget uppskattas inrymma:

Flerbostadshus Ja
Antal lägenheter Cirka 110
Typ av verksamhet Handel och centrumverksamhet
Verksamhetsyta netto o kvm Cirka 500 kvm

Sammanfattning

Detaljplanen syftar till att möjliggöra tre punkthus i max 8 våningar samt ett lamellhus i max 5 våningar med uppskattningsvis cirka 110 lägenheter. Området ska angöras från Norbyvägen med en ny allmän angöringsgata. Hänsyn ska tas till den befintliga naturmiljön och det innebär att utpekade träd och berghällar ska bevaras. I byggnaden mot Norbyvägen möjliggörs lokaler i bottenvåningen. Även i punkthusen får det finnas någon enstaka centrumverksamhet i bottenvåningarna.

Den förslagna detaljplanen överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen, där planområdet är utpekade som Stadsstråk (Eriksbergsstråket) och Stadsbygd. Stadsstråken och stadsbygden förutsätts ha en hög koncentration av bostäder och en kontinuitet av stadslivskvaliteter med återkommande inslag av lokaler, verksamheter och vardagsservice.

Detaljplanen har varit utställd för samråd under våren 2012 och på granskning i tre omgångar, våren 2014 samt våren och hösten 2018. Yttrandena från samrådet finns sammanställda och bemöta i samrådsredogörelsen. Samtliga yttranden från de tre granskningarna finns sammanställda och bemöta i granskningsutlåtandet.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2018-12-19

§ 309, forts.

Sammanlagt har omkring 250 enskilda personer motsatt sig planförslaget. Utöver enskilda yttranden har det även inkommit 5 namninsamlingar med omkring 6 000 underskrifter.

Yrkanden

Theréz Almerfors (M) yrkar för moderaterna att ärendet återremitteras för att omarbetas för en bättre parkeringslösning och en helhetsverkan för området.

Trond Svendsen (MP) yrkar avslag av detaljplanen i sin helhet.

Sture Blomgren (L) yrkar avslag av detaljplanen i sin helhet.

Karin Ericsson (C) yrkar avslag av detaljplanen i sin helhet.

Simon Westberg (KD) yrkar avslag av detaljplanen i sin helhet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer först yrkandet om återremiss mot att avgöra ärendet idag och finner att nämnden beslutar att avgöra ärendet idag.

Ordföranden ställer därefter yrkandena om avslag av detaljplanen i sin helhet mot antagande av detaljplanen och finner att nämnden beslutar att anta detaljplanen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2018-12-03

Utlåtande

Plan- och genomförandebeskrivning

Plankarta

Samrådsredogörelse

Behovsbedömning

Arbetsutskottet har utan eget yttrande överlämnat ärendet till nämnden för beslut.

Expedieras till

Kommunfullmäktige

Länsstyrelsen

Besqab Projektutveckling AB

Akten

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

1. Eva Adler
2. Eva af Geijerstam
3. Nils af Geijerstam
4. Else-Marie Andersson
5. Michael Andersson
6. Jennifer Ast
7. Bengt Ove Bergström
8. Göran Blomberg
9. Birgitte Bång
10. Kamran Eghtedari
11. Marja Eriksson
12. Michael Freeman
13. Inger Hallqvist Lindvall
14. Luvia Herrera
15. Linda Hickson
16. Marie Holm
17. Johannes Holmberg
18. Jonas Holmberg Skäremo
19. Josefin Husell
20. Magdalena Hydman
21. Eva Jonsson
22. Jan Jutila
23. Eric Knutson

24. Anna Källgren
25. Eric Källgren
26. Joanna Källgren
27. Anders Lindholm
28. Anders Lindvall
29. Måna Lundberg
30. Kjell Lundgren
31. Daniel Lundin
32. Monika Lundin
33. Birgitta Markene
34. Shefali Molander
35. Ann-Sofie Morén
36. Morten Norholm
37. Sofia Näslund
38. Ulla Näslund-Knutson
39. Kristina Ochaya
40. Eva Odeheim
41. Helén Palm
42. Jenni Pekkanen
43. Malin Pennlöv
44. Johan Pettersson
45. Michel Rowinski
46. Eva Sandelin

47. Joseph D Scott

48. Maria Sjögren

49. Mario Sousa

50. Annika Strondl

51. Christian Strondl

52. Sara Suleman

53. Maria Svenaeus

54. Adam Söderberg

55. Margareta Westerstrand

56. Sarolta Winkler

57. Solomon Wollel

58. Henrik Wretling

59. Andreas Zeitler

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.